

edurtm_uz

Respublika
Ta'lim Markazi

М. УМАРОВ

ӘЛШШЕ

*Өзбекстан Республикасы Халыққа білім беру министрлігі
жалпы орта білім беретін мектептердің 1-сыныбына
арналған оқулық ретінде ұсынған*

Алтыншы басылуы

ТАШКЕНТ
«O'ZBEKISTON»
2020

УЎК 372.416.2(574)
КБК 81.2. Каз-922
У-51

Пікір жазғандар:

Анаргүл Қалдыбекова – Низами атындағы ТМПУ-дің профессоры, педагогика ғылымдарының кандидаты;

Бибигүл Жолдыбекова – Ташкент облысы, Шыназ ауданындағы 12-жалпы орта білім беретін мектептің бастауыш сынып оқытушысы;

Айжамал Ғаниева – Ташкент облысы, Қыбырай ауданындағы 9-жалпы орта білім беретін мектептің бастауыш сынып оқытушысы.

ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕР:

– дауысты дыбыстар.

– дауыссыз дыбыстар.

– сабақ аяқталды.

Республикалық мақсатты кітап қоры
қаржысы есебінен басылды.

ISBN 978-9943-28-338-1

© М. Умаров, 2015–2020

© «O'ZBEKISTON» БПШҮ, 2015–2020

1-қыркүйек – Тәуелсіздік мейрамы

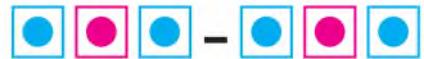
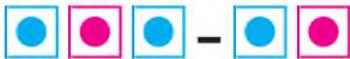
Көздөрінде жылылық бар,
Сөздерінде ұлылық бар.

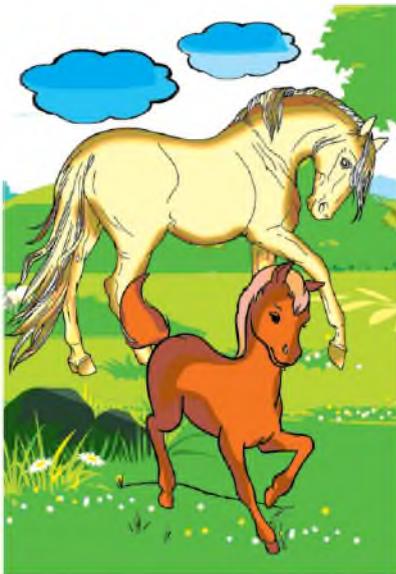
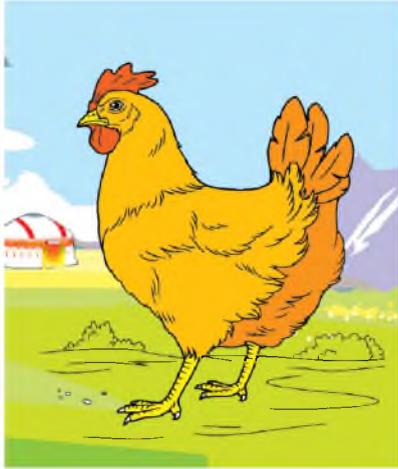

Handwriting practice lines showing the stroke order for the Uzbek letter 'u' (u u u u u u) and the Uzbek letter 'h' (h h h h h h).

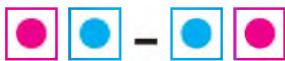

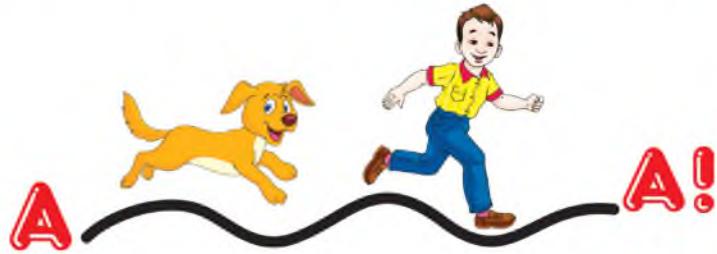

Aa

Aa

A — a a AA aa

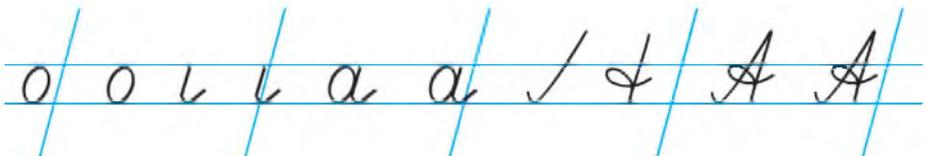

A | A | A

a | a | a

A | A | a | a | A | A

a /

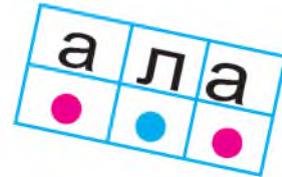
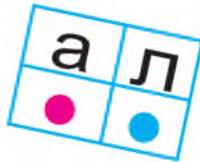

Лл
Лл

А

А!

ла
ал

ла-ла
а-ла

Лала,

ал.

ал.

а / л

л л л / л л л ал ла

л л л / л л л Л Л Лала, ала

Oo

O - □

□ - □ □ □

o ~~~~~ ^

o л | а л   ла | ло
ол | ал   ло | ла

□ □ - □ □ □

а л | ал   ал | ло
ал | ал-ло

ал	□ ●
● □	ло

□ - □ □ □ - □ □ □

ao / л

_____.

o o o o o o o o

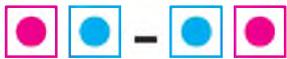
уу

--	--	--	--

 АА

УА УА

А	<table style="display: inline-table;"><tr><td style="background-color: #00aaff; color: white; border-radius: 50%; width: 10px; height: 10px;"></td><td style="background-color: #ff00ff; color: white; border-radius: 50%; width: 10px; height: 10px;"></td></tr></table>		
<table style="display: inline-table;"><tr><td style="background-color: #ff00ff; color: white; border-radius: 50%; width: 10px; height: 10px;"></td><td style="background-color: #00aaff; color: white; border-radius: 50%; width: 10px; height: 10px;"></td></tr></table>			уа

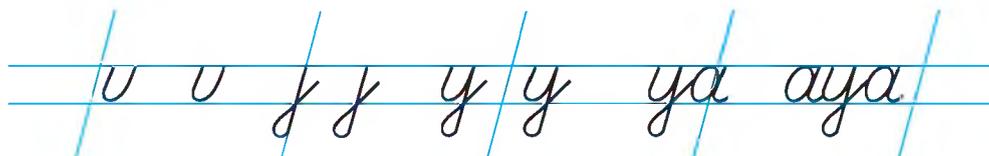
Уа Лу Ау Ул Ло Ол
ау ул уа лу ол ло

Уа, Алуа!
Ау, Ла-ла!
Ол – а-лау!
Уа! Уа! Уа!

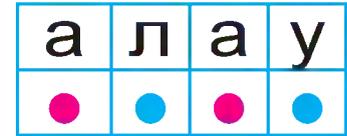
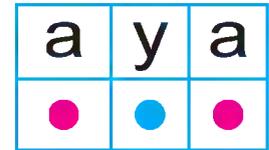
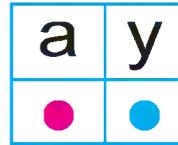

аоу / л

Уа... Уа... Уа...

Ол – ау.

Ол – ауа.

Алуа, ол – алау.

_____.

у у у | | | у у у у а а а у

Йй
йй

о й | ай   ла | уа
а й | ой   лай | уай

а й | ай-ла   о й | ой-ла
ай | айла   ой | ойла

Ойла. Ол – .

Лала, ал.

аоу / лй

и / и и й й и и и й й

а й | ай   о й | ой
ай ла | айла   ой ла | ойла

ай! ай!

ой! ой!

Лала, ой ойла.

Нн

Нн

н а	на	на	нан
а н	ан	ан	а-на
а й	ай	ай	ай-на-ла

Айна, нан ал.

нан

н а н

айна

ай на

а й н а

аоу / лйн

н н ч ч ч н н нан, най
н н е е е н н Наца

Ш ш

шана

ша на

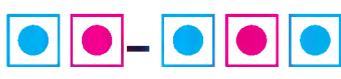
шана

ш а	ша	ша	ша-на
а ш	аш	аш	а-шу
ш у	шу	шу	шу-ла

Шона, анау — , .

Айнаш, ол — , .

а-на	ау-ла	а-шу
ша-на	ау-на	ша-шу

аоу / лйнш

ш ш ш ш ш шаш, шана
Ш Ш Ш Шона, шаш а.т.

су	шу	ас-са	аш-са
сай	шай	сас-са	шаш-са
сал	шал	са-ла	ша-ла

с - с - с - с - с!

сай	сау	а-ла-са
ай	а-сау	а-ла-ша
лай	сау-са	са-на-са

Сайлау, анау —

аоу / лйншс

с / с с с / су, сай, сана, сауса

С С Сайлау, су шам.

Мм

Мм

май

м а й

м а

м о

у а

ма

мо

уа

ма

мо

уа

ма-ман

мон-ша

уа-ну

Ау, Ма-ман! Ма-наш,
ол алма ма?

А-нау –

М

Ф

аоу / лйншсм

М м майса

М М М Манас, Манаш

Ff

f a	fa	fa	fa-лам
a f	af	af	a-фа
f y	fy	fy	a-fy

ағаш

а ғаш

а ғ а ш

....

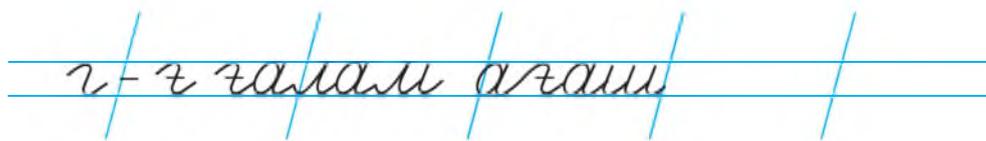
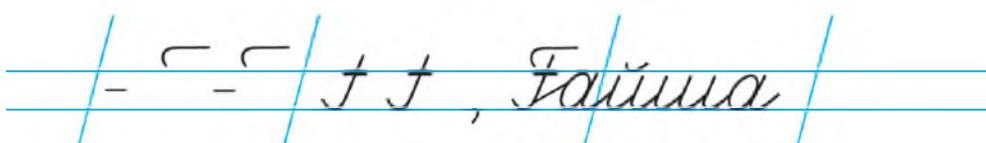
а-ға	а-ғаш	ша-ғал
са-ға	са-ған	ша-ға-ла
ал-ға	ал-ғаш	са-ға-на

Анау — . Ол — .

Айша, ал.

аоу / лйншсмғ

Рр
Рр

р а	ра	ра	ра-уа
а р	ар	ар	ар-ман
р у	ру	ру	ру-лар

Ол — .

Раушан

Рау шан

Анау — .

Раушан

Ол — .
 — р-р-р!

● ■ - ● ■ ● - ● ■

рай – рай-лас
рас – рас-тау
Раушан

рауа – рауан
рау-ғаш
ру – рулас

аоу / лйншсмғтр

||| 2 2 | 2 | 2 р р ра рас
o o | | Р Р Раушан, Рауан

Пп
Пп

парта

пар та

п а р т а

п а

а п

о п

п о

па

ап

оп

по

па

ап

оп

по

пар-та

а-порт

оп-па

пош-та

Анау —

Арап,

тарт.

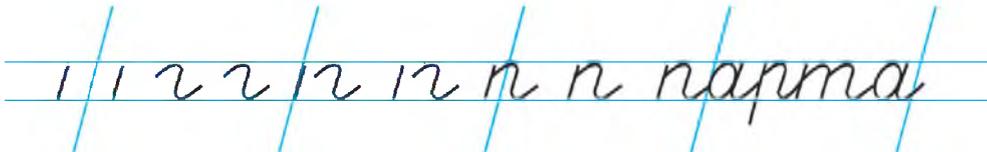
Шарап,

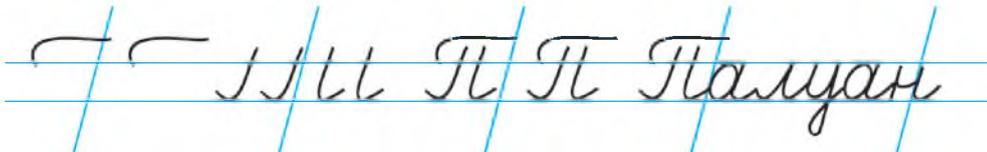

тура.

аоу / лйншсмғтрп

Дд
Dg

д а	да	да	да-ла
д о	до	до	до-да
д у	ду	ду	ду-ман

дау	тау	да-ра
дос	тос	та-ра

Досан – Айдарға дос.

Досан,

тарт.

Ду — тар
 — лат
 — ал
 — ман

о о у у д д да-ла, до-да, дос

Дала

А-нау – та-ма-ша да-ла. Ал
 а-нау – тау-лар. До-сай, Да-
 на – та-ту дос-тар. Дала да
 тамаша.

да-на	та-на	дас-тан	тас-тан
да-ла	та-ла	дар-дай	до-ма-лау
да-ра	та-ра	дауа	до-да

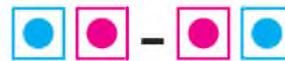
аоу / лйншсмғтрпд

L L L / D D / Досан, Дана

қ у	қу	қу	қу-рай
қ а	қа	қа	қа-ла
а қ	ақ	ақ	ақ-қу

қа
қо
қу

ра

нат
ғу
лақ

қа

қақпа

қақ па

қ а қ п а

Анау – Асан. Ол қақпада.
Қақпа – ала қақпа.

қ қ қу қу қа ла, ақ, қора

Қала

Анау – таудай қала. Ақан да,
Марқа да сол қалада. Қанат
сонда оқуда. Қа-ла-да оқу та-
маша.

- Ақан қайда?
- Қалада.
- Қанат қалада ма?
- Қалада.
- Ол қай қалада?
- Ас-та-на-да.

Ақан Қанат

аоу / лйншсмғтрпдк

қала

астана

Қ Қ Қ Қ Қанат

Бб

б а | ба

ба | бала

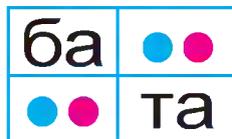
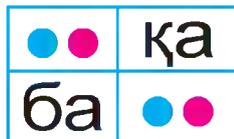
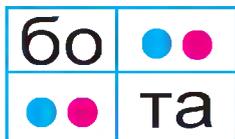
бб

б а | ба

ба | ба-ла-қай

б о | бо

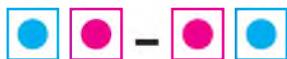
бо | бо-ла-шақ

баба

ба ба

б а б а

Бағдаршам

Қалада бағ-дар-шам бар.
Бо-лат, бағдаршамға қара.

Ба-рат,

ау-ла.

о о г г б б баба, бала

Балалар

А-нау – ал-ға бас-қан-дар.

Ал-да – Барат. Арт-та – Бо-лат.

Ба-рат – Бо-лат-қа аға.

Бо-лат-қа аға болған қандай та-ма-ша!

ба	● ●
● ●	ла

о й	● ● ●
● ●	ла т

б а й	● ● ●
● ● ●	ла р

аоу / лйншсмғтрпдқб

Балат

Жайлау

Ба-ла-лар жай-лау-ға бар-
 ды. Сол жай-лау-да жыл-қы-
 ла-ры бо-ла-тын. Сай, қой-нау-
 да-ғы мал-да-рын да суғарды.
 Мына жол-да-ғы-лар – Жа-мал,
 Жа-нат, артта – Жа-нар. Жай-
 лау қан-дай та-ма-ша!

33

3z

з	а	за	за	зат
а	з	аз	аз	а-за-мат
з	у	зу	зу	зу-ла

заман

за ман

з а м а н

Зауза

Зау-за ор-ман-да жа-сай-ды.
 Зау-за-ға за-қым жа-са-ма.
 Зау-за жа-пы-рақ-қа қо-на-ды.

z z z z z z зауза, зорға

Зада апай

Мынау – Зура, Заман. Зада апай сол замат-та қа-зан ас-ты. Ақ қай-нат-ты. Заман тат-қан а-ғын мақ-та-ды. О-сы-нау ақтан Зайыр да татпақшы.

За-да апай – жақ-сы аспаз.

Ас – адам арқауы.

аоуы / лйншсмғтрпдқбжз

2/2 3/3 3/3 Зада, Заман

ўлу

ў лу

ў л у

ў — зақ
    зын
    лу

қў — лақ
    рақ
    шақ

— Бўл қай зат?

— Бўл — .

ў

.. лан

.. ран

.. лау

— Ал анау қай зат?

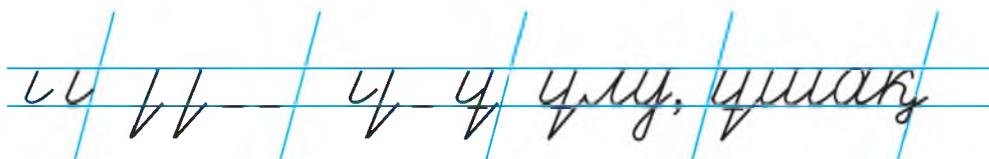
— Ол — .

ўн

.. ға

.. тақ

.. талау

ҰЛЫҚ

ҰЛЫҚ ұзын бағанға шықты. Бас жағында ұзақ тұр. Ұл-жан апай ақылын айтып тұр. Ұзақ – жақсы құс.

ұ — сақ
— зақ
— шақ

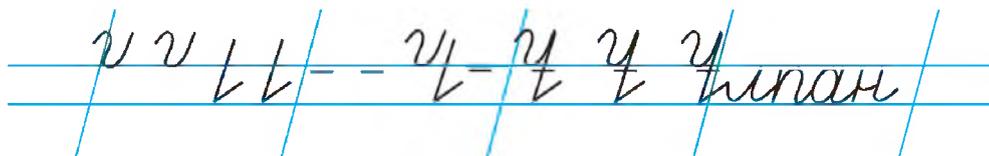
ұ — лан
құ — лан
бұ — лан

Аспанда ұшып барады.

Барлық ұйымшыл.

Ұс-та қо-лы-нан ұс-та-ған ұ-та-ды.

аоуыұ / лйншсмғтрпдқбжз

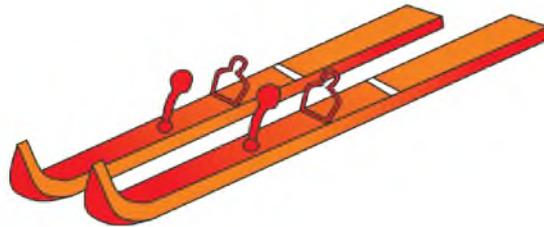

аң

а ң

аң | оН | тоН | қа-рыН | оНға
таң | оҢ | тоҢ | қа-рыҢ | оҢға

шаң — ғы
          — сорғыш
          — ғышы

аң — шы
      — сар
      — ду

Таңатар

аңдар

_____

аоуыұ / лйншсмғтргпдқбжзң

Hy Hy Hy Hy аHy, шаHy ғы

Жаңбыр

Жа-ңы-лай, Оң-ғар далада
 бола-тын. Жаң-быр жау-ды.
 Алақай, жы-лы жаң-быр-дың
 құйға-ны қандай жақсы!

жаң-ғақ

қо > ? < ыр

сүң-қар

қо > ? < ыз

Тар-паң, тарпаң басады,
 Ал жыланнан қашады.

(Құр-ба-қа)

Жылы, Оңғар, Жаңбылай

И Т	ИТ	ИТ	ИТ-мұрын
Т И	ТИ	ТИ	ТИ-ЫН
С И	СИ	СИ	СИ-па-ла
И С	ИС	ИС	ИС-лам

Иса

И са

И са

Ит

Ит мал қориды.

Ит – адамның досы.

Ислам

иық

и-ша-ра

Имаш

иман

и-ран-дық

Инабат

ип-по-дром

и-ба-лы

Имаш,

ал. Бұл –

аоуыұи / лйншсмғтрпдқбжзң

и и и и иық, ит мұрын

е	л	ел	ел	е-лес
е	с	ес	ес	е-сеп
с	е	се	се	се-беп

ма-ңы-рай-ды.

емен

е мен

е м е н

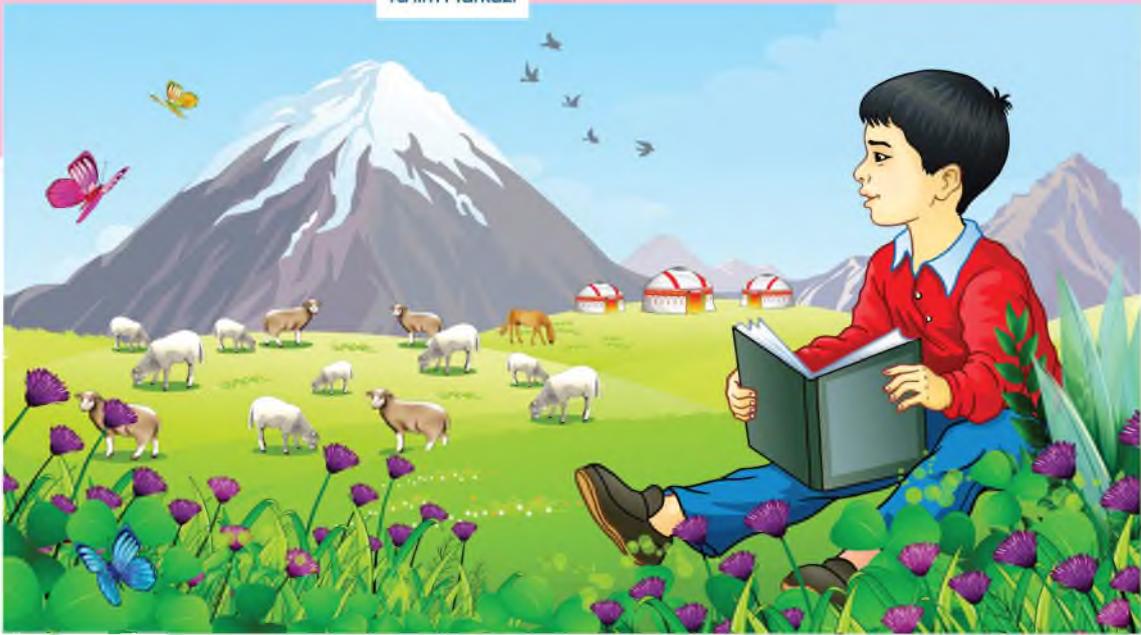
Е-ден-де бар,
Қа-йым-да жоқ.
Е-мен-де бар,
Қа-йың-да жоқ
(Е дыбысы)

аоуыұие / лйншсмғтсрпдқбжзң

е е е е емен, еден

Ерден

Ер-ден — нағыз ер бала.
Ол ер-те тұ-ра-ды. Еш-қа-шан
жал-қау-лық жасамайды. Де-
ма-лыс-та жаттауды де-реу
жат-тай-ды.

Ер-ден ер-тең жақсы ба-ға
а-ла-ды.

	қашан	л
еш	қайда	е
	қайсы	лес
	қандай	лең
		леу

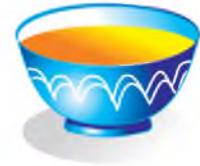
с с с с с / е е Ерден, ертай

ке | ке-ме
ек | ек-кен

ки | кит
ек | ек-пе

ке-лес | кар-топ | ка-би-на
ке-ңес | кас-са | ка-би-нет

кесе

ке | се

к | е | с | е

о-қы-ған жақ-сы бо-ла-ды.

□ □ □ - □ □ □

□ □ □ - □ □

аоуыџие / лйншсмғтҕрпдқбжзңк

к к к к к к кесе, кеше

Кесе

Ақ кесе. Қы-зыл кесе. Са-ры
кесе. Есен де сары кесе ал-
ды. Ке-се-де су бар.

Ол суық е-кен.

Жаңылтпаш

Ше-ше, неше ке-се сынды
кеше?

Сұрақ:

Су-ретте қай ке-се-лер бар?

Жұмбақ

Ке-лес-те бар,

Сыр-да жоқ.

Ке-ңес-те бар,

Қыр-да жоқ. (К дыбысы)

К К к К К К Кенже

Ілес пен Інжу

- Се-нің а-тың кім?
- І-лес.
- Қо-лың-да-ғы не?
- І-рім-шік.
- Оны кім бер-ді?
- Із-тай а-ғам.

- Ал сенің атың кім?
- Ін-жу.
- Інжу, жақ-сы қыз е-кен-сің. Се-бе-бі бұл і-сің де – ата-анаңа жақсы қол-ғабыс.

└ _____ .

И И І І Ілес, Ізтай

ө р	өр	өр	өр-леу
с ө	сө	сө	сө-ре
ө т	өт	өт	өт-кел
т е	те	те	те-сек

өрік
ө р і к
ө р і к

Өрік

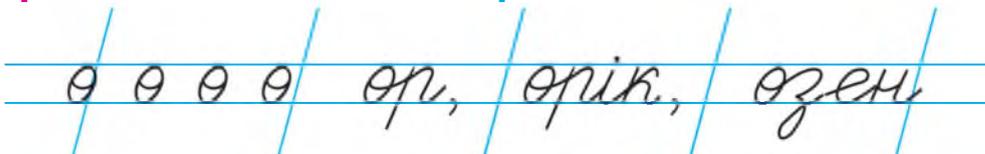
Ө-мір-бек ата ө-рік кө-ше-
тін алып келді. Мен оған кө-
мек-тес-тім. Өрік кө-ше-ті көк-
тем-де көк жа-пы-рақ шы-ғар-
ды.

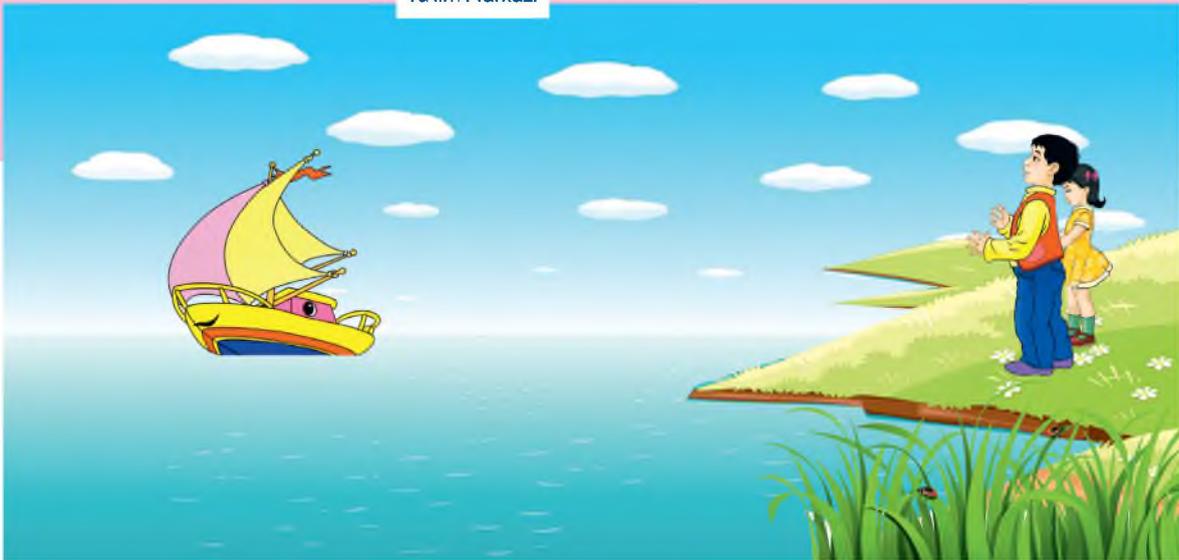
Төр-де бар,
Торда жоқ.
Өр-де бар,
Орда жоқ.

К...же
Ш...же
...кше
...лең

(Ө дыбысы)

аоуыіеіө / лйншсмғтрпдқбжзңк

Өзен

Ауыл ше-тін-де е-зен бар.
Оның суы меп-мел-дір. Жаз-да
ба-ла-лар е-зен-де шо-мы-ла-
ды.

Ө-зен-де кеме қа-ты-най-ды.

Кек шеп-ке қон-ды.

Қыс салды.

Өр-мек-ші то-қу-ға ше-бер.

Ө-нер ал-ды – қы-зыл тіл.

Ө/Ө/Ө/Ө/ Әмірбек/ама/

Ә Н	ӘН	ӘН	ӘН-ші
Н Ә	НӘ	НӘ	НӘ-рес-те
С Ә	СӘ	СӘ	СӘ-би
Ә С	ӘС	ӘС	ӘС-кер

Әже

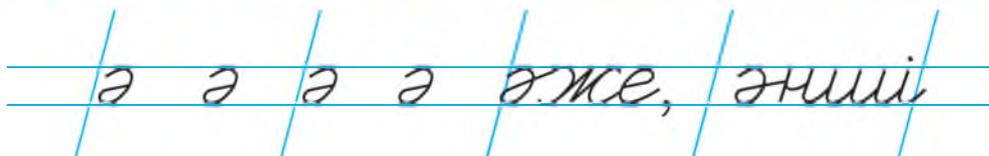
Ә же

Ә же

Әже

Ә-жем-нің аты – Ә-сем.
 Ә-сем ә-жем ме-ні жақ-сы кө-
 ре-ді. Біз а-уыл-да жа-сай-мыз.
 Жа-қын-да нау-рыз то-йы бол-
 ды. Сол той-да ә-жем ет ас-ты.

Әлди

(Халық өлөңі)

Әл-ди, бе-пем, ақ бе-пем,
Ақ бесікте жат, бепем.
Жілік шағып бе-ре-йін,
Ма-йын жеп-ақ, тойсаңшы.
Жы-ла-уың-ды қойсаңшы.
Әлди, бепем, қалқам-ай,
Же-йін де-се ті-сі жоқ,
Еш-те-ңе-мен ісі жоқ...

әл-ди

бесік

бе-пе

аоуыұіеіөә / лйншсмғтрдқбжзңк

Ә Ә / Ә Әсем, Әмір

га

аг

ги

гу

га-зет

аг-ро-ном

ги-та-ра

гу-леу

газет

га зет

га з е т

қаз

егінші

е-геу

шеке

газ

екінші

е-кеу

шеге

Газет

Анарбек, Жанарбек – егіздер. Олардың оқитыны – «Нұрлы жол» газеті. Га-зет-тегі қызықты ер-те-гі-лер-ді ге-не-рал атасы да оқып береді. Е-гіз-дер сурнай, домбыра тартады.

аоуыұиеіөә / лйншсмғтрпдқбжзңкг

г г г г газет, параш

үй

ү й

Үш

кҮш

Ү-лес

АйткҮл

Ұш

қҰс

кҮ-рес

Айтқұл

Үйрек

Күн кү-лім-де-ді. Үй-рек көл-ге келді. Ол көл-де жүз-ді. Жа-ға-да үш құ-рақ өсіп тұр.

Ү-сен

ал-ды.

А-ла

үр-ді.

баһадүр

ба һа дүр

ба һа дүр

Әмір Темір

баһадүр

Әмір Темір баһадүрдің мұражайы

Қа-һар мен Гау-һар астана-
ға барды. Ас-та-на-да ба-һа-
дүр бабамыз Әмір Темірдің
мұ-ра-жа-йын көрді.

аоуыүиөіөөү / лйншсмғтрпдқбжзңкғһ

Һ һ һ һ һ айдаһар

Xx

Xx

хат

х а т

х а

ха

ха

ха-лық

х а

ха

ха

ха-бар

х о

хо

хо

хош

ха-бар

хат-шы

Хи-уа

хор

хок-кей

Ха-мит

Хиуа

Хи-уа – ке-не, і-рі, ә-сем қа-ла. Хан-за-да мен Ха-мит Хи-уа-да тұрады. Хиуада ал-хо-ры көп ө-сө-ді. Қо-нақ-тар Хиуа-ға кеп ке-ле-ді.

о о с с х х хат, халық

Хор

Нур-хан, Ха-лық, Рах-мет –
бірін-ші сы-нып-та оқиды. Бәрі
мектептің хо-ры-на қатысып
жүр.

О-лар ха-лық ән-де-рін жат-
тап алды. Жа-қында Ха-мит те
хор-ға қо-сы-ла-ды.

А-хат-та бар,
А-ғат-та жоқ.
Ма-хат-та бар,
Са-ғат-та жоқ.

(Х әрпі)

аоуыұиөіәә / лйншсмғтрпдқбжзңкғһх

Эрсс х Ха-лық, Ха-мит

В в

В в

а в | ав ав | ав-то-бус

в е | ве ве | ве-ло-си-пед

вагон

ва гон

вагон

Волейбол

Біз во-лей-бол ой-на-дық.
Ол о-йын-ды Се-рік бас-та-ды.
Во-лейбол ойыны Сәу-ле-ге
де ұнады.

аоуыұіеіөәүя / лйншсмғтрпдқбжзңкгхв

р/р В В Велосипедке мін.

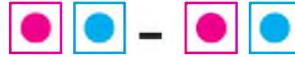
Яя

Яя

қ	и	қи	қи	қи-яр
қ	и	қи	қи	қи-ял

ўя
ўят

аяз
таяз

қия
қияр

оян

о ян

о ян

оян
қоян

Яхия – саяхатшы

Я-хия, Ма-ди-яр жә-не Ша-ди-яр саяхат-қа шықты. Баяғы уәделерін а-яқ-сыз қалдырмады. Бел-дерсайда а-ял-да-ды. Бақ-ти-яр атаның хал-жайын сұрады.

я я и и я я қоян, ұя, аяз

Әсия әже

Аян мен Баян – Әсия әжейдің не-ме-ре-ле-рі. Қарт ә-же олар-дың оқуын бай-қа-ға-лы келді. А-ян, Ба-ян дос-та-ры-мен та-ту. Оқуы да о-зат екен. Ә-сия әже Бал-қия апайға ал-ғыс айтты.

ай	а-яқ	қи-я	ұ-ят
тай	та-яқ	қи-яқ	тұ-яқ

аоуыііөіөәүәя / лйшсмғтсрпдқбжзңкғһхв

9 9 1 1 / 9 9 / 9 9 3 3 3 3

Юю

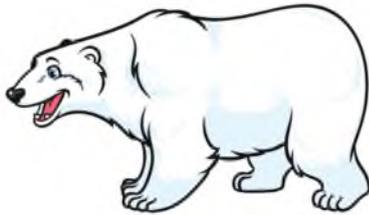
Юю

ю	б	юб	юб	юб-ка
о	ю	ою	ою	ою-лы
л	ю	лю	лю	люкс

юбка

юб ка

ю б к а

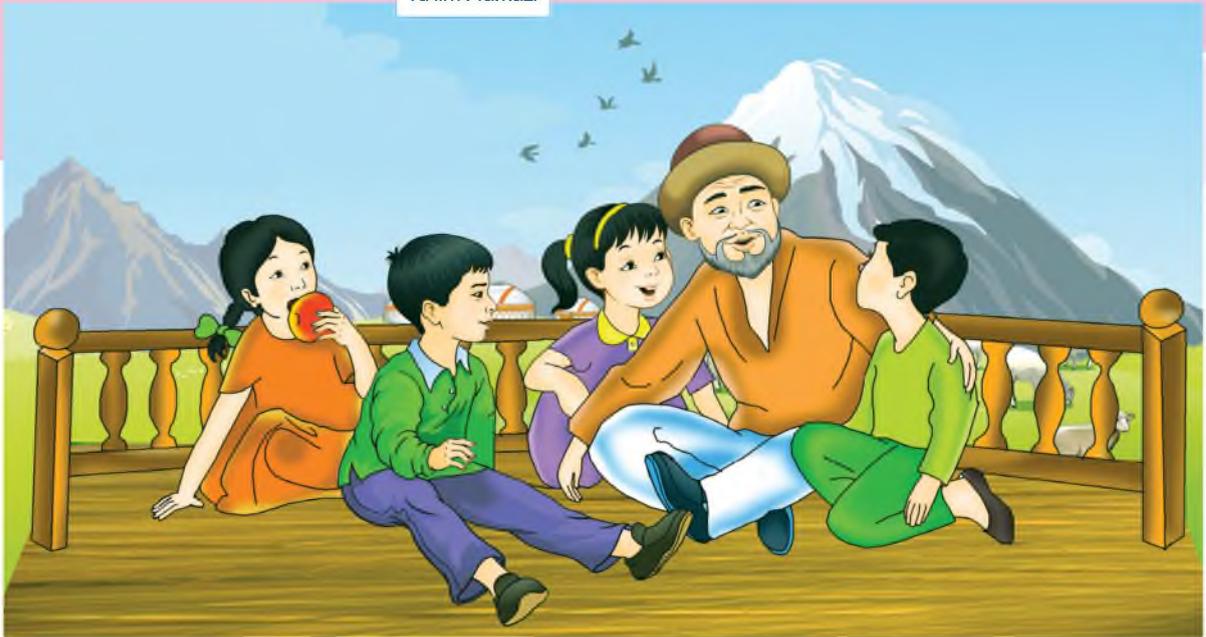

Аю

Бұл – ақ аю мен қоңыр аю. Ақ аю сол-түс-тік-тің сұ-ра-пыл бораны мен қақаған а-я-зы-на шыдайды. Олар мұз кешіп, емір сүреді. Ал қоңыр аю табиғаты жайлы, жылы, орманды, таулы жерлерді мекендейді.

Н / Н О О Ю Ю юбка, аю, жаю

Аталар сөзі – ақылдың көзі

Егілген көшетті ию жақсы емес.
Киімді таза кию – ұқыптылық.

Үй іші жиһаздарын безенді-
руде оюдың пайдасы кеп.

Үйіңдегі жүкаяқта, кебежеде
қандай оюлар бар?

Отанды сүю – имандылық.
Отан оттан да ыстық.

аоуыұиөіөәүяю / лйншсмғтсрпдқбжзңкғхв

1/1 0 0 / Юбжаны үтікте.

ф а	фа	фа	фаб-ри-ка
а ф	аф	аф	Аф-ри-ка
ф о	фо	фо	фо-то

футбол

фут бол

ф у т б о л

Фа {
рида
риза

Футбол

Фа-зыл – Фа-рид-тің а-ға-сы.
 Фазыл-дың қатты соқ-қан до-
 бын Фарид қа-ғып алды. Фа-
 рид қақ-пашы бол-мақ.

Бала қақпа-шы, ар-ма-ны-ңа жет.

о ф / / о о о ф о ф футбол, кәдрә

Фараби

– Ә-бу На-сыр Әл-Фа-ра-би – ұлы ба-ба-ла-ры-мыз-дың бі-рі. Ол – үл-кен ғалым. Фараби ту-ған же-рін ар-дақ-та-ған. Ол дом-бырамен күй де тарт-қан.

– Фараби кім?

– Ол – ұлы ба-бамыз.

Фа-ра-би Отырарда туылған.

фер-ма	лифт	Фа-ра-би
Фер-ға-на	фаб-ри-ка	Мар-фу-ға

аоуыұиеіөәүяю / лйншсмғтрпдқбжзңкғһхвф

Фараби, Ғазы

Ээ

Ээ

Э	Л	ЭЛ	ЭЛ	ЭЛЕКТР
Э	К	ЭК	ЭК	ЭКРАН
Э	С	ЭС	ЭС	ЭСТРАДА

элеватор

э ле ва тор

э л е в а т о р

Элеватор

Биыл ас-тық мол бо-ла-ды. Ас-та-на-да үлкен э-ле-ва-тор бар. Е-гін-ші-лер элеватор-ға ма-ши-на-мен би-дай та-сып жатыр.

Элеватор кеп ас-тық қа-былдайды.

аоуыүиөіөәүяюэ / лйншсмғтпрпдқбжзңкғһхвф

э - э э э - Э Э Экскаватор

цех

це-мент

стан-ция

кон-церт

Цц

Цы Цы

цирк

ц и р к

Цех

Бул – цех. Мұнда
темір балқы-та-ды.

Цех-та Азамат, Ай-
дос ағалар істей-ді.

Цех і-ші әр-қашан
таза.

Цех ішіне пойыздар да кіреді.

– Ол пойыздардың вагонда-
рында не бар?

– Цех үшін қажетті цемент
бар.

Ц ц Цы Цы Ц цемент, цех

Цирк

Цирк-ті бар-лық ба-ла-лар жақ-сы кө-ре-ді. Циркте жану-арлар, құстар да ойын кер-се-те-ді. Күл-дір-гі-ші бар цирк қан-дай жақ-сы!

аоуыіеіөәүяюэ / лйншсмғтрпдқбжзңкгґхвфц

Ц Ц Ц Ц Ц Циркке бардык.

Ёё

ёё

монтёр

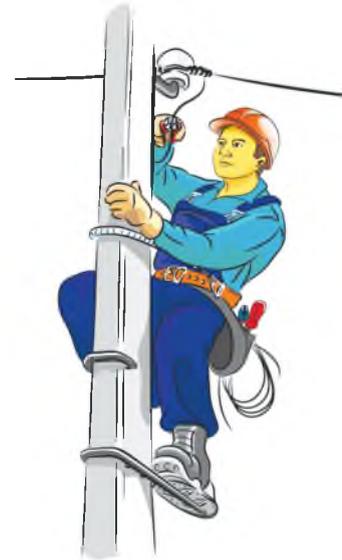
мон тёр

монтёр

Монтёр

– А-сан – мон-тёр.
Ол электр ба-ға-на-
сы-на шық-ты. Үзілген
сымды жал-ға-ды. Бі-
раздан соң бар-лық үй
жа-рық болды.

– Монтёр а-ға-ға рақ-мет.

аоуыіеіөәүяюэё / лйншсмғтргпдқбжзңкғһхвфц

ёёё монтёр, шахтёр

с с с / с с с " " / ё ё

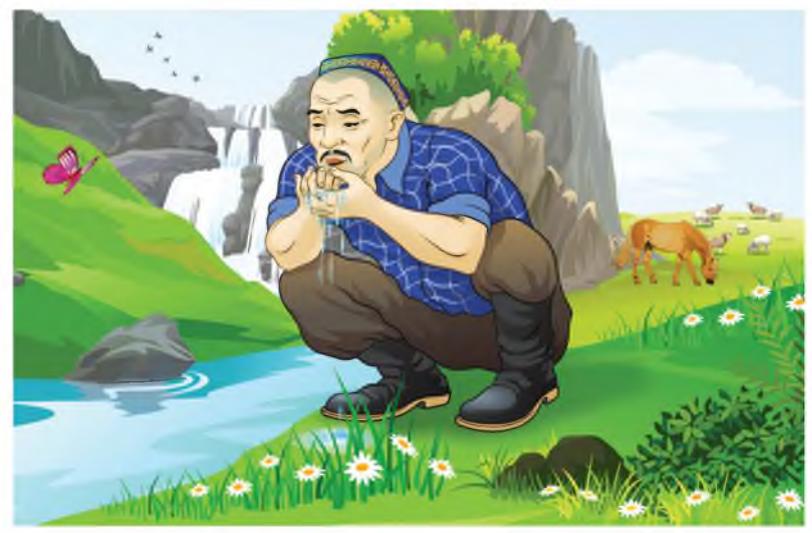
Щ щ
Шы шы

А...ы пияз

үш | ұ-шы
 ұш | тұ-щы

а с	ас	ас	ас-тау
а ш	аш	аш	аш-са
а щ	ащ	ащ	а-щы

_____

Ащы емес, тұщы су

- Ата, бұл не?
- Таудың суы, балам?!
- Таудың суы ащы ма әлде тұщы ма?
- Ащы емес, балдай тәтті тұщы су.

с с ш шы шы щетка

Борщ

Борщ – дәм-ді та-ғам.

Борщ сә-біз, қы-зыл-ша, кар-
топ, шал-ғам, ка-пус-та-дан да-
йын-да-ла-ды. Борщ-қа ащы
пияз да салынады.

Ол а-дам-ға пай-да-лы.

Борщ-ты со-рап-тап іш-пе.

аоуыұиөіөөүяюэё / лйншсмғтрпдқбжзңкғһхвфцщ

Ь

ь

а ль | аль | аль | альбом

ро-яль

рояль

пальто

руль

медаль

ро-я-лі

пальто-сы

ру-лі

меда-лі

....

паль-то

Лагерь

Ла-герь езен жағасында. Біз онда дем аламыз, доп та ойнаймыз. Рояль алдында ән де саламыз.

аоуыұиөіәәүяюэё / лйншсмғтпрпдқбжзңқғһхв
фцщъ

ь / ь ь ь ь / пальто, медаль

ъ
ь

подъезд

разъезд

п о д ь е з д

р а з ь е з д

подъезд
съезд

подъез-і
съез-і

подъез-і-не
съез-і-не

Разъезд

Ке-лік-тер по-йыз жо-лы-ның кез келген же-рі-нен етпейді. Олар бел-гі-лен-ген арнаулы жерден ғана етеді. Ол жерді разъезд деп атайды.

аоуыұиөіөәүяюэё / лйншсмғтрпдқбжзңкғхв
фцщъ

7 - ь ь / ь ь ь / подъезд /

Аа

(а)

Аа

Вв

(ве)

Вв

Дд

(де)

Дд

Жж

(же)

Жж

Йй

(қысқа и)

Йй

Лл

(эл)

Лл

Ң

(эң)

Ң

Әә

(ә)

Әә

Гг

(ге)

Гг

Ее

(е)

Ее

Зз

(зе)

Зз

Кк

(ка)

Кк

Мм

(эм)

Мм

Оо

(о)

Оо

Бб

(бе)

Бб

Ғғ

(ға)

Ғғ

Ёё

(йо)

Ёё

Ии

(ый, ій)

Ии

Ққ

(қа)

Ққ

Нн

(эн)

Нн

Өө

(ө)

Өө

Пп

(пе)

Пп

Тт

(те)

Тт

Үү

(ү)

Үү

h

(ha)

h

Шш

(ша)

Шш

Ыы

(ы)

Ыы

Ээ

(э)

Ээ

Ғғ

(эр)

Ғғ

Уу

(ўу, у)

Уу

Фф

(эф)

Фф

Цц

(це)

Цц

Щщ

(ща)

Щщ

Іі

(і)

Іі

Юю

(йу)

Юю

Сс

(эс)

Сс

Үү

(ү)

Үү

Хх

(ха)

Хх

Чч

(че)

Чч

Ъ

(айыру
белгісі)

Ъ

Ь

(жіңішкелік
белгісі)

Ь

Яя

(йа)

Яя

«Әліппе» – оқу анасы

Білмейтін едік әріп те,
Ризамыз саған, «Әліппе»!
«Ана» деп жаза аламыз
Әріпті қосып әріпке.

Кешегі күндей тағы ыстық
Қыркүйек айда табыстық.
Дыбыс пен буын, сезбен де
Сен арқылы таныстық.

Дананың саған данасы
Бас иген болмай таласы.
Мың рақмет, қош бол сүйікті
«Әліппе» – оқу анасы!

М. Омарұлы

Әліпбидің сыры

– Әліпбидің

А тұрады басында,

Әрқашанда

Ә тұрады қасында.

Байқадың ба,

Б тұрады үшінші.

Ал осының

Сыры неде?

– Түсінші.

А деген ол –

Аналар ғой ардақты.

Ә деген ол –

Әкелер ғой салмақты.

Б деген ол –

Балалар ғой әдемі.

Біздің елде

Үшеуі де кәделі...

Алшақ кетпей,

Сондықтан да, расында,

Тұрады олар

Әліпбидің басында!..

Әдібай Табылдиев

Отан

Күндей ыстық есімі,
Бізге ашық есігі.
Ұлы Отан – бұл Отан –
Бейбітшілік бесігі.

Әке

– Әке – күн, біліп ал:
Әкенің тілін ал! –
Деді ағам Мақұлбек,
Қуандым: «Мақұл!» – деп.

Ана тілім

Анамның тілінде
Үйренем білімді.
Сүйем тіл үйреткен
Анашым – күнімді.

Жеткерген Әбдіреев

«Әліппемен» қоштасу

(Мысал)

Бірінші сыныпқа барған балалардың ең алғашқы қолына алған кітабы – Әліппеге Ана тілі, Математика, Табиғаттану құрмет көрсетіп, сабаққа дайындалатын үстелдің төрінен орын беріп, қошеметпен қоштасты.

Әріптестеріне Әліппе де риза. «Қадіріңді білген деген осы», – деді қоштасуға арналған кештің соңында.

Умаров М.

У-51

Әліппе: жалпы орта білім беретін мектептердің 1-сыныбына арналған оқулық / М. Умаров. –Т.: «O‘zbekiston», 2020. –80 б.

ISBN 978-9943-28-338-1

УЎК 372.416.2(574)
КБК 81.2. Каз-922

O‘quv nashri

M. UMAROV

ALIFBE

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 1-sinfi uchun darslik

(Qozoq tilida)

Oltinchi nashri

Редакторы *Г. Нишанова*

Суретші-дизайнерлер: *Р. Зуфаров, Б. Зуфаров*

Керкемдеуші редакторы *Б. Зуфаров*

Техникалық редакторы *Л. Хижова*

Компьютерде беттеген *Г. Құлназарова*

Баспа лицензиясы AI №158, 14.08.2009.

Басуға 2020 жыл 11 мартда рұқсат етілді. Қалыбы 60×90¹/₈.

Офсеттік қағаз. Қаріп түрі «Arial» гарнитурасы.

Кеглі 27, 25. Офсеттік әдіспен басылды.

Шартты баспа табағы 10,0. Есептік баспа табағы 12,0.

Таралымы 5847. Тапсырыс № 20-170.

Өзбекстан Республикасы Президенті Администрациясы
құзырындағы Ақпарат және бұқаралық коммуникациялар агенттігінің
«O‘zbekiston» баспа-полиграфия шығармашылық үйінде басылды.
100011, Ташкент, Науаи кешесі, 30.

Телефон: (371) 244-87-55, 244-87-20

Факс: (371) 244-37-81, 244-38-10

*e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz
www.iptd-uzbekistan.uz*